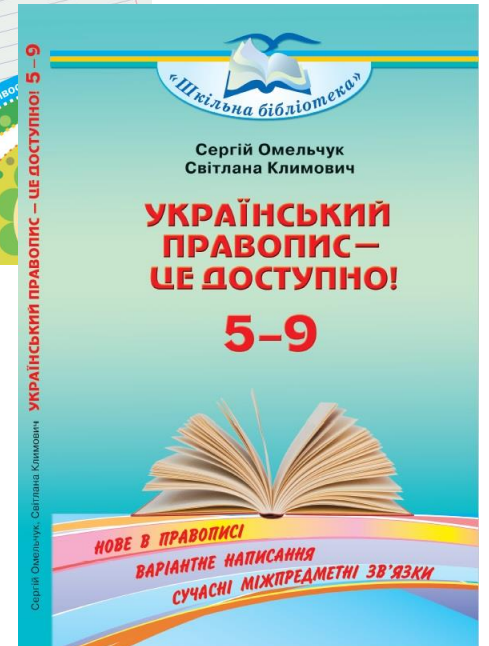
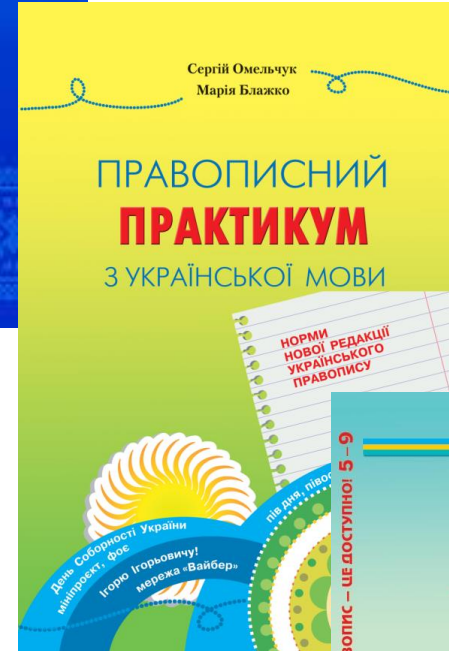

Сучасні методики засвоєння норм нової редакції Українського правопису

Сергій Омельчук,
доктор педагогічних наук, професор,
Херсонський державний університет

**Новий Український правопис
чи
нова редакція Українського
правопису?**

**КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА**

від 22 травня 2019 р. № 437
Київ

Питання українського правопису

З метою забезпечення конституційних положень про державний статус української мови та уніфікації вживання правописних норм Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Погодитися з пропозицією Міністерства освіти і науки та Національної академії наук щодо схвалення Українського правопису в новій редакції, розробленій Українською національною комісією з питань правопису.
2. Визнати таким, що втратив чинність, пункт 1 постанови Кабінету Міністрів України від 8 червня 1992 р. № 309 “Питання українського правопису” (ЗП України, 1992 р., № 6, ст. 145).
3. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським державним адміністраціям сприяти використанню в новій редакції Українського правопису в діловодстві, освіті, видавничій справі, сфері телебачення і радіомовлення, інших сферах суспільного життя.

Прем'єр-міністр України

В.ГРОЙСМАН

МЕТОДИКИ засвоєння сучасних норм правописної системи української МОВИ

1

**Методика аналітичного читання
навчального тексту**

2

**Методика розв'язування пізнавальних
суперечностей, що виникають у процесі опанування
теоретичного матеріалу**

3

**Методика клік-опрацювання й усвідомлення
НОВОГО теоретичного матеріалу**

Який варіант відповіді Ви виберете?

ЗМІНИ В ТЕРМІНОЛОГІЇ

1993 р.

2019 р.

Знак **м'якшення**

М'який знак

Спрощення **груп приголосних**

Спрощення в **буквосполученнях**

Подвоєння та **подовження приголосних**

Подвоєння букв

Правопис слів **через дефіс**

Правопис слів **із дефісом**

Методика розв'язування пізнавальних суперечностей, що виникають у процесі опанування теоретичного матеріалу

1993 р.

Подвоєння та подовження приголосних

Подвоєння
приголосних
при їх збігу

§ 20. 1. Подвоєні приголосні маємо при збігу однакових приголосних:

а) префікса й кореня: *ввіч, ввічливий, віддати, відділ, заввишки, ззаду, оббіти,*

роззбріти, роззява.

Примітка. Не подвоюються приголосні в таких словах, як *отой, отут, отак, отам, тепер, отоді*, а також *оцей* тощо;

2019 р.

Подвоєння букв

§ 29. Подвоєння букв як наслідок їх збігу

1. Подвоєння букв на позначення приголосних звуків маємо, якщо збігаються однакові приголосні:

1) префікса й кореня: *ввіч, ввічливий, віддати, відділ, заввишки, ззаду, беззвучний, оббіти, роззбріти, роззява.*

Примітка. Немає подвоєння букв у таких словах, як *отой, отут, отак, отам, тепер, отоді*, а також *оцей* тощо.

Як розв'язати суперечність між засвоєними знаннями з правопису й новими фактами?

Теоретичне міркування. Поміркуйте: 1) чи може відбуватися подовження букв або подвоєння звуків; 2) чи можуть бути літери подовжені, а звуки подвоєні.

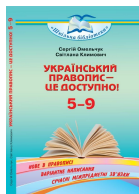
- Як правильно сказати: у словах *відкриття*, *беззвучний*, *законно*, *стаття*
  - а) пишемо подовжені літери чи подвоєні літери;
  - б) в усному мовленні вимовляємо подовжені звуки чи подвоєні звуки?
- Як правильно назвати орфограму: «Подвоєння приголосних», «Подвоєння літер», «Подвоєння та подовження звуків»?

ЦЕ ТРЕБА ЗНАТИ

Подвоєння літер — явище графічне (орфографічне), а **подовження звуків** — фонетичне (вимовне). Тож орфограму треба правильно називати — «Подвоєння літер». У словах з **нн** пишемо подвоєні літери, а вимовляємо подовжені звуки.

Незважаючи на те що слова *законний*, *відділ*, *відкриття*, *міццю* на різні орфографічні правила (у словах *законний*, *відділ* відбувається подвоєння літер унаслідок їхнього збігу, а в словах *відкриття*, *міццю* відбувається подвоєння літер унаслідок подовження приголосних звуків [т:], [ц:]), у цих словах одна орфограма «Подвоєння літер».

3. Визначте, як правильно сказати.

Варіант 1

А у словах *відкриття, беззвучний, законно, стаття* пишемо подовжені літери

Б у словах *відкриття, беззвучний, законно, стаття* пишемо подвоєні літери

Варіант 2

А у словах *відкриття, беззвучний, законно, стаття* в усному мовленні вимовляємо подовжені звуки

Б у словах *відкриття, беззвучний, законно, стаття* є подвоєні звуки

8. **Дослідження-класифікація.** Прочитайте слова, правильно їх наголошуючи. Перевірте себе за словником. Запишіть слова в три стовпці: а) з **нн**; б) з **н**; в) подвоєння літер залежить від наголосу.

Небажа..ий, невпізна..ий, ненавче..ий, nebude..ий, недоторка..ий, невдоволе..ий, невблага..ий, невпи..ий, невизна..ий, невимуше..ий, незбагне..ий, незако..ий, невихова..ий, нездола..ий, незамі..ий, незрівня..ий, недокона..ий, неоціне..ий, недописа..ий, незмі..ий, нескказа..ий, нужде..ий, незна..ий, неодмі..ий,

90. Прочитайте текст (*цифра позначає наступне слово*).

Талант — це (1)вмі(н,нн)я зробити правильний вибір. Якщо людина талановита, то талант у неї (2)багатогра(н,нн)ий. Однак вона (3)пови(н,нн)а зуміти розвинути в собі всі ці (4)дарува(н,нн)я і правильно використати їх із (5)корис(т,тт)ю для себе й для людей.

Подвоєні літери треба писати в усіх позначених цифрами словах, ОКРІМ

А 1

Б 2

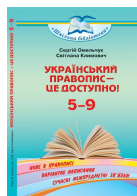
В 3

Г 4

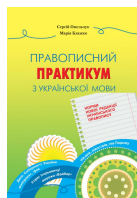
Д 5

Спрощення в буквосполученнях

НОВЕ В ПРАВОПИСІ

У новій редакції «Українського правопису» акцентовано на орфографічній (а не орфоепічній) особливості явища спрощення, про що свідчить назва параграфу «Спрощення в буквосполученнях».

Увага!

У словах на зразок *баластний, артистиці* спрощення не позначається на письмі, але відбувається у вимові: [баласний], [артіс'ці].

38. Прочитайте речення (цифра позначає наступне слово).

(1) Аген..ство, (2) студен..ство, (3) реміс..ництво, (4) інтеліген..ство, (5) сер..це — іменники середнього роду однини другої відміни, (6) віс..ники, (7) хворос..няки, (8) мес..ники, (9) тиж..невики, (10) провіс..ники — іменники чоловічого роду множини другої відміни.

Спрощення в буквосполученнях НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ в усіх позначених цифрами словах варіанта

А 1, 3, 4, 8

Б 2, 4, 6, 10

В 1, 2, 4, 7

Г 4, 5, 9, 10

Методика аналітичного читання навчального тексту

*орієнтування в
матеріалі*

*розуміння
матеріалу*

*застосування
матеріалу*

1

Орієнтуємося в матеріалі

АПОСТРОФ пишемо після **б, п, в, м, ф**: *б'ю, п'ять, в'яз*
 АПОСТРОФ пишемо після **р**: *бур'ян, міжг'ір'я, пір'я*

2

Чи розуміємо матеріал?

1993 р.

Апостроф пишеться перед **я, ю, є, ї**:

1. Після губних приголосних (**б, п, в, м, ф**): *б'ю, п'ять, п'є, в'язи, у здоров'ї, м'ясо, рум'яний, тім'я, мереш'янський, Вячеслав, Стеф'юк.*

2019 р.

Апостроф пишемо перед **я, ю, є, ї**:

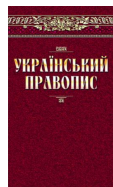
1. Після букв на позначення губних приголосних **б, п, в, м, ф**: *б'ю, п'ять, п'є, в'язи, солов'ї, м'ясо, рум'яний, (на) тім'ї, жир'ячий, мереш'янський; П'яста, Вячеслав, Дем'ян, Максим'юк, Стеф'юк.*

1993 р.

Було:

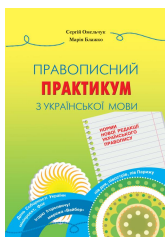
в) назви предметів: *гвинта́, замка́, малю́нка, ножá, олівця́, піджакá, плацá, портфеля́, **столá (й стóлу)***;

2019 р.

Стало:

з) назви предметів побуту: *ножá, чайника́, черпакá; дивáна, місника́, серва́нта; стільця́; стільчика́;*

10. Дослідження-порівняння. Відновіть словосполучення, уживаючи іменник, що в дужках, у родовому відмінкові однини. Порівняйте лексичне значення слова **стіл**.

Ніжки (стіл), запросити до (стіл), працівник паспортного (стіл).

- Доведіть, що слово **стіл** має різне лексичне значення в поданих словосполученнях.

НОВЕ В ПРАВОПИСІ

Закінчення **-а (-я)** мають назви населених пунктів:

а) із суфіксами **-ськ-, -цьк-, -ець-**:

Бердянська, Луцька, Бобринця, Кременця, Трускавця;

б) із суфіксами присвійності **-ів- (-їв-),**

-ев- (-єв-), -ов-, -ин- (-ін-), -ач-,

-ич-: *Вільхівця, Львова, Харкова, Києва, Батурина, Бахмача;*

в) з елементами **-бург, -град (-город), -піль (-поль), -мир, -слав:**

Піттсбурга, Вишгорода, Миргорода,

Шаргорода, Борисполя, Тернополя,

Ямпоя, Житомира, Ярослава;

г) з наголосом на кінцевому складі:

Інгульця, Торця.

Закінчення **-у (-ю)**

мають інші назви

населених пунктів:

Амстердаму,

Гомелю, Ліверпулю,

Лондону, Мадриду,

Парижу, Чорнобілю.

Ці іменники можуть

мати варіантне за-

кінчення — **-а (-я)**:

Амстердама,

Гомеля, Ліверпуля,

Лондона, Мадрида,

Парижа, Чорнобіля.

НОВЕ В ПРАВОПИСІ

Назви віртуальних (соціальних та ін.) мереж мають закінчення **-у (-ю)**: *інстаграму, телеграму, фейсбуку, ютубу* і под.

3. Оберіть і запишіть правильний варіант правопису слова. Обґрунтуйте свій вибір.

Патріотизма — патріотизму;

серфінга — серфінгу;

абсурда — абсурду;

ліцея — ліцею;

сайта — сайту;

фейсбука — фейсбуку;

інстаграма — інстаграму.

11. Порівняйте речення в обох стовпцях. Зверніть увагу на вживання лапок.

«Цей мій "Кобзар"», – сказав він.

«Цей мій "Кобзар"?», – спитав він.

Будьмо уважними Якщо в цитованому тексті або в прямій мові, узятих у лапки, є інші цитування, а також власні назви, іронічні вислови й інші слова або вислови, що мають уживатися в лапках, доцільно використовувати лапки різної форми — зовнішні і внутрішні. У функції перших рекомендовано вживати кутові лапки, або «лапки-ялинки» («...»), у функції внутрішніх — «лапки-лапки» (“...” та ін.).

ЛАПКИ (« », “ ”, „ “, рідше „ ”)

ДУЖКИ ( ), [ ], < >

12. Запишіть речення, відновлюючи розділові знаки. Поясніть уживання зовнішніх і внутрішніх лапок.

1. Як часто коментують твої світлини в мережі Інстаграм поцікавилася моя подруга. 2. На другу колію прибуває швидкісний потяг Львів–Київ повідомили в довідковому бюро вокзалу. 3. З якого українського міста може бути гурт Ocean Bloom спитали в мене однокласники. 4. Які враження у вас після перегляду фільму Гаррі Поттер і філософський камінь поцікавилися в мене друзі.

Методика клік-опрацювання й усвідомлення нового теоретичного матеріалу

фрагментарність

візуалізація

аргументованість

- ✓ наголошує на змінах у правописній системі української мови;
- ✓ подає нові правила орфографії і пунктуації;
- ✓ уточнює або доповнює правила орфографії і пунктуації.

ВАРІАНТНЕ НАПИСАННЯ

спрямовує на засвоєння варіантних форм написання слів і варіантне використання розділових знаків.

google / гугл / ґуґл ?

Новітні запозичення з англійської мови (**англізми**)

**НЕ ВИКОРИСТОВУЙМО В ОРИГІНАЛЬНОМУ ЛАТИНСЬКОГРАФІЧНОМУ НАПИСАННІ,
а адаптуймо до засобів української графіки**

щотижня надавати **фідбек**

працювати в режимі **офлайн**

надсилати на корпоративний **імейл**

диджитал-трансформація освіти

щотижня надавати **feedback**

працювати в режимі **offline**

надсилати на корпоративний **email**

digital-трансформація освіти

ГУГЛ чи ҐУґЛ?

Літеру **г** пишемо в українських словах,
а також у загальних та власних назвах
іншомовного походження на місці **h, g**

goodle → гугл

goodle → ~~гуґл~~

гугл-диск
гугл-форма
гугл-таблиця
гугл-клас
гугл-опитування
гугл-перекладач

УВАГА!

*Нове
в правописі*

Компонент **ТОП-** з числівниками не поєднуваний.

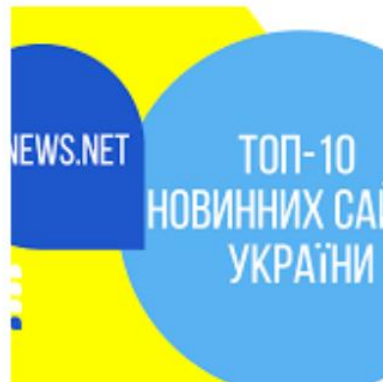

200 найкращих
закладів освіти

~~ТОП-200~~

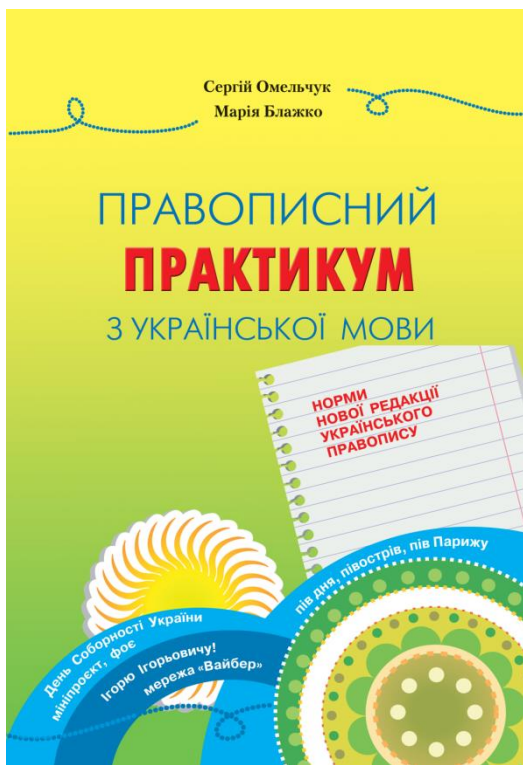
~~ТОП-10~~

10 найкращих
новинних сайтів
України

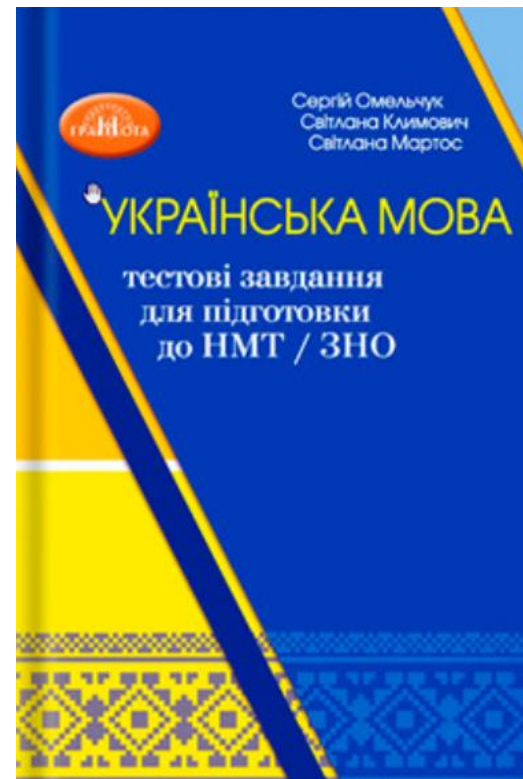
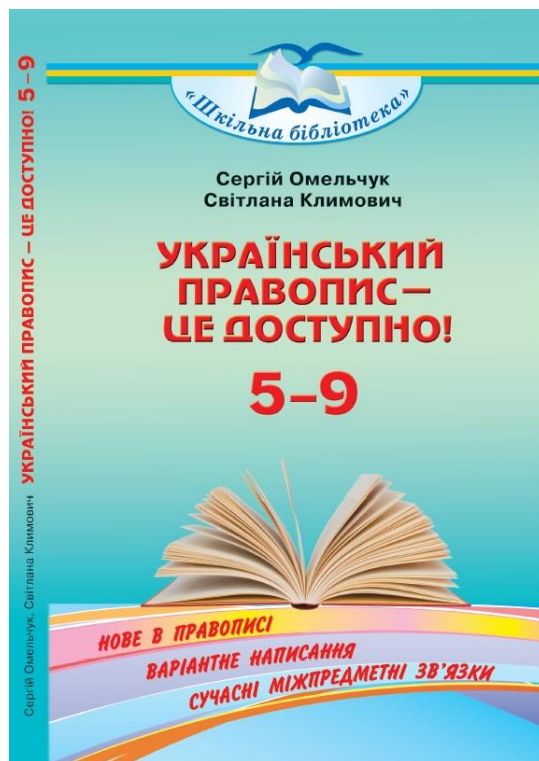

50 найкращих
ІТ-компаній

~~ТОП-50~~

Сподіваємося, що наші навчальні книжки стануть надійним помічником у підвищенні правописної грамотності здобувачів і здобувачок освіти!

Дякую за партнерство!

Слава Україні!
Слава Збройним Силам
України!

Сергій ОМЕЛЬЧУК

 omegas1975@gmail.com

 www.omechuk.ks.ua

25 жовтня 2024 року

ВЕБІНАР «Сучасні методики засвоєння норм нової редакції Українського правопису»